REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURĬ:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 94. Braşov, Miercurĭ 30 Aprilie (13 Maiŭ). 1903.

Unde am ajuns?*)

III.

In nimic nu se pronunţă mai învederat neajunsurile şi miseriile interióre, de care sufere partidul nostru naţional, decât în acele nisuinţe şi uneltirĭ de „grup“, ce de un şir lung de anĭ s'au virît şi au ocupat teren cu încetul între noi, şi cărora avem să le mulţumim în primul rênd acele desastre, ce s'au încheiat ḑilele trecute cu încetarea apariţiunei „Tribunei“.

Cei ce cetesc ḑiarul nostru mai de mult, sciu cât de tare ni-am împotrivit noi încercărilor îndrăsneţe de a introduce în sînul partidului nostru curente de „grup“, direcţiunĭ politice oculte, ce stau mai mult séu mai puţin în contradicere cu principiile profesate de partid. Colecţia „Gazetei“ este o carte deschisă şi orĭ cine se póte convinge din ea despre părerile, ce le-am avut după vremurĭ asupra acestei direcţiunĭ perniciόse, se póte convinge adĭ, decă acele părerĭ au fost basate orĭ nu.

Nu mai trebue decĭ, şi nicĭ că am puté să recapitulăm aicĭ tot ce am ḑis şi constatat în decurs de mulţĭ anĭ. Ne vom mărgini a reaminti numai, că atuncĭ, când „Tribuna“ din Sibiiu a apărut mai întâiŭ pe scenă, partidul naţional român în organisaţia sa de la 1881 esista deja de trei anĭ şi progresa în mod fórte salutar şi în cea mai bună înţelegere aşa, căl luaseră la ochĭ toţĭ adversarii causei nóstre, ba unii mergeau până a pretinde chiar dela guvernul României să dea mână de ajutor guvernului ungar în a suprima pretinsele agitaţiunĭ, ce le-ar fi urzit acel partid naţional român. Se pretindea acésta în numele bunelor raporturĭ ale României cu monarchia nóstră, în numele triplei alianţe, de care umbla să se apropie regatul român.

Atuncĭ s'a presentat pe teren „Tribuna“ cu mult vestitul până adĭ însă nepĕtrunsul program al ei propriu.

„Tribuna“ s'a născut şi, cum vedurăm, a şi murit cu programul ei. In cei nouĕ-spre-ḑece anĭ cât a trăit şi a luptat ea n'a cunoscut alt program mai presus de programul ei.

Tóte păţaniile şi tóte esperienţele făcute de cei „grupaţĭ“ în jurul acestui ḑiar timp aşa de îndelungat, tóte fasele, prin carĭ a trebuit el să trécă, n'au fost în stare să sguduie credinţa lor în puterea miraculósă a programului „Tribunei“ şi nicĭ atuncĭ susţiitorii acesteia nu s'au putut decide a-se închina necondiţionat stegului partidului, în care au intrat şi pe care înainte cu vre-o ḑece anĭ au ajuns chiar al dirigea, când s'au divisat în două şi cei-ce au rĕmas stăpânĭ pe „Tribuna“ au declarat, că vor să rĕmână credincioşĭ partidului şi să apere interesele şi continuitatea lui.

Prea se cocoţase „Tribuna“ în fruntea trebilor partidului, prea se identificase cu acesta, prea îşĭ da silinţa a monopolisa tótă „cestiunea naţională“. decât ca să mai pótă reveni şi să recunóscă, că şi în afară de programul „Tribunei“ mai esistă şi viază ceva.

„Tribuna“ n'a eşit din matca partidului naţional şi prin urmare, orĭ câtă silinţă îşĭ vor fi dat unii séu alţii din cei ce au luat mai târḑiu conducerea ei, ea n'a putut nicĭodată să fie curata espresiune a sentimentelor şi a nisuinţelor partidului.

*) A se vedĕ nr. 90 şi 91 ai „Gaz. Trans.“ din a. c.

Serviciul activ de doi anĭ. „*Zeit*“ din Viena publică o informaţiune mai lungă despre pregătirile, ce se fac în ministeriul comun de rĕsboiŭ şi în cele două ministerii de honveḑi în vederea introducerei serviciului de doi anĭ în armată. După informaţiunile lui „*Zeit*“, ministrul comun de rĕsboiŭ *Pittreich* ar fi primit de la locurile mai înalte autorisarea să redacteze un proiect de lege. Acest proiect va fi gata în luna viitóre şi la tómnă are să fie presentat parlamentelor din Viena şi Budapesta. „Se înşală însă aceia — adauge „Zeit“ — carĭ cred, că prin introducerea serviciului de doi anĭ are să scadă contingentul în timp de pace. *Cercurile militare consideră ca absolut necesară sporirea acestui contingent*“. In ceea-ce privesce cheltuelile, până acum nu sunt date concrete, se vorbesce însă de *200 milióne*, ca cheltuelĭ fundamentale, şi de *100 milióne*, ca cheltuelĭ permanente.

Ḑiarul „M. Szó“ despre partidul liberal. Ḑiarul „M. Szó“ de la 12 Maiŭ publică un articol, după care deputaţii din partidul liberal se împart în trei grupurĭ. Primul grup îl alcătuesc membrii casinei naţionale. Acest grup condamnă pasivitatea de până acuma şi cere luptă implacabilă. Al doilea grup este cel al fostului partid naţional, care militéză pentru aşteptare, până va obosi oposiţia. In grupul al treilea se numĕră malcontenţii, carĭ cer concesiunĭ naţionale în armată. Membrii acestui grup se înmulţesc din ḑi în ḑi şi au de conducĕtor pe baronul Feilitzch. Un colaborator al lui „M. Szó“ a întrebat pe unii din aceştia şi au rĕspuns, că scirile sunt adevĕrate şi seriόse. Decă Szell nu vré să facă odată ordine, va face urmaşul lui, ér decă nicĭ noul guvern nu va realisa punctele naţionale, atuncĭ vom trage consecinţele şi vom trece în oposiţie. Coróna nu va ceda, noi însă uniţĭ cu oposiţia, o vom forţa. Se aşteptă evenimente surprinḑĕtóre.

Slovacii în viéţa municipală. Din *Turoţ-St-Mărtin* se scrie, că câţi-va membri slovacĭ din comisiunea municipală a comitatului Turoţ (advocaţĭ, preoţĭ etc.) vorbeau *numai în limba slovacă* în adunările comitatense. Faptul acesta îi supĕra straşnic pe şoviniştĭ. Pentru a nu mai auḑi limba slovacă nicĭ în astfel de adunărĭ, deputatul dietal şi membru al congregaţiei Iosif *Angyal* a făcut o moţiune, în sensul căreia numai acei membri slovacĭ au dreptul de a vorbi în limba slovacă, carĭ nu sciu vorbi unguresce. Acéstă moţiune, care în sine este ilegală, a fost primită de majoritate, ér d-l ministru Szell a avut gentileţa de a-o aproba. — Étă cum d-l Szell merge mână 'n mână cu şoviniştii din comitate, aprobă şi întăresce hotărîrĭ, carĭ nu pot să producă decât legitimă nemulţămire între Slovacĭ.

Nou partid. In comitatul Sătmarului se plănuesce înfiinţarea unui partid nou, care, lipsit de veleităţĭ politice, ar avé scopul să reformeze viéţa în comitat. Lozinca noului partid este: *administraţie curată*. Membrii partidului sunt membrii comitetului municipal. — Aşa un partid e o raritate în Ungaria şi e ceva nou de tot, mai ales în comitatul, unde au dominat şi dominéză aprópe esclusiv interesele personale.

Numire de episcopĭ. Cetim într'un ḑiar maghiar, că Majestatea Sa monarchul a numit pe P. S. Sa episcopul Dr. *Demetriu Radu* din Lugoş, episcop la Oradea-mare în locul neuitatului Mihail Pavel, mort la 1 Iunie 1902. In locul devenit vacant prin permutarea, respective numirea P. S. Sale Dr. D. Radu, Majestatea Sa a numit pe Ilustr. Sa Dr. Vasilie *Hossu*, prelat papal şi canonic în Blaşiŭ. Tot-odată monarchul a numit în locul fostului episcop rom. cat. Schlauch în Oradea-mare, pe episcopul rom. cat. Paul Szmrecsanyi din Szepes.

Alegere de „bireu“ cu morţĭ şi răniţĭ.

Chişineu (comitat. Aradului) 10 Maiŭ n.

Veţĭ fi primit scire despre nenorocirea, ce a dat peste bieţii ţĕranĭ românĭ din comuna nóstră vecină Şepreuş. Dómne, ce încercare peste aceştĭ săteni, carĭ n'au altă vină, de cât că sunt pârliţĭ de nĕcasurĭ şi striviţĭ de sĕrăcie, căcĭ n'au pământ nicĭ al lor propriu, deóre-ce

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Mórtea mea.

(4) (Urmare).

După-ce înserase bine şi se aprinse lampa, bătŭ cine-va la uşă.

„Ah, de sigur d-l doctor“, dise d-na Gabin.

In adevĕr era doctorul. El se scuză, că vine aşa târḑiu. Negreşit adĭ a trebuit să urce multe scărĭ şi să inspecteze multe cadavre.

Fiind-că lampa nu lumina destul de bine odaia, de sigur nu m'o fi vĕḑut îndată, căcĭ îl auḑii întrebând: „Este mortul aicĭ?“

„Da, d-le doctor“, rĕspunse Simoneau.

Margareta tresări, d-na Gabin împinse copila afară, căcĭ, ḑicea ea, „copiiĭ nu trebue să vadă tóte“, apoi conduse pe nevastă-mea la ferésta, ca să nu fie nicĭ ea martoră la scena penibilă.

Doctorul se apropiă într'aceea cu paşĭ repeḑĭ de patul meu. Gâcii, că e obosit şi nerăbdător şi că are să isprăvéscă curênd cu mine. Nu sciu, decă mĭ-a luat mâna şi decă mĭ-a pipăit inima, mi-se pare, că s'a aplecat numai uşor şi indiferent asupra mea.

„Să vĕ ţin lumina, d-le doctor?“ îl întrebă Simoneau.

„E de prisos“, rĕspunse doctorul indiferent.

Cum se póte? „E de prisos?“ a ḑis el! Omul acesta avea viéţa mea în mânile sale şi ḑicea, că e de prisos să facă o cercetare mai amĕnunţită! „Dér pentru numele lui Dumneḑeu, eu nu sunt mort!“ Voiam să strig, să sbier, că nu sunt mort!

Intr'aceea doctorul întrebă: „La ce óră a murit?“

„Adĭ pe la órele 6 diminéţa!“ rĕspunse Simoneau.

Mĕ cuprinse o revoltă sĕlbatică, pe când membrele mele erau prinse în nisce cătuşĭ de ghiéţă. Ah! că'nu puteam să-mĭ mişc o mână, un picior! Că nu puteam să vorbesc!

Doctorul mai ḑise: „Ce vreme pĕcătósă. Nimic nu e mai obositor, decât primele ḑile de primăvară!“

Şi plecă, ducênd cu sine şi viéţa mea!

Ah, miserabilul! Lacrĕmĭ, durere, blesteme mĕ năduşiau şi ameninţau a-mĭ sfăşia gâtul, fără să pot scóte un singur glas.

O, miserabilul! miserabilul, din care obicinuinţa făcuse o maşină, şi care se apropia de patul morţii numai să îndeplinéscă o formalitate! Orĭ era un ignorant, orĭ sciinţa lui amăgitóre, căcĭ nu putù să deosebéscă la prima privire viéţa de mórte!

Şi se duse, se duse!...

„Nópte bună, d-le doctor“, ḑise d-l Simoneau. Apoi se făcŭ tăcere în odaie. Doctorul a făcut fără îndoélă o reverenţă înaintea Margaretei, care venise mai aprópe, bĕtrâna închise ferésta, apoi eşi din odaie, îi auḑii paşii, carĭ se perdeau încetul în coridor.

Va să ḑică s'a sfĕrsit totul, eram osândit! Cu acest om îmĭ dispărù ultima speranţă! Decă nu mĕ trezesc până mâne la 11, o să mĕ îngrópe de viu! Şi gândul acesta mĕ înspăimântă atât de mult, încât îmĭ perdui conscienţa de ceea ce se petrecea în jurul meu: Un leşin după mórte! Ultimul sunet, ce l'am auḑit, fù sgomotul produs de fórfecĭ, cu carĭ bĕtrâna tăia hârtia.

Se începù priveghiul! Nimenĭ nu mai rostia un singur cuvênt. Margareta a refusat de a se culca în odaia de alăturĭ. Ea rĕmase în jilţ, cu faţa ei palidă şi cu ochii închişĭ. Pe genele ei mătăsóse erau încă lacrĕmĭ. Simoneau şedea faţă în faţă şi tăcea. Tăcea şi se uita necontenit la nevasta mea.

3.

Nu sciu, cât timp a durat starea mea de inconscienţă diminéţa următóre. Îmĭ aduc aminte numai, că aveam par'că un vis greu şi înfricoşat, în care totul este încurcat, aşa că nimic nu se póte distinge lămurit; un singur lucru sciu — şi acesta îmĭ făcea tortura insuportabilă — că necontenit îmĭ aşteptam redeşteptarea.

aprópe tot pămêntul hotarului comunei a ajuns în mâna proprietarilor strěinĭ, a „domnilor“, şi ţěranii gata sě muncéscă, ca sě-şĭ câtige cel puţin hrana de tóte dilele, adĭ cu greu mai capětă pămênt sě-l lucre şi numai pentru „domnĭ“, pe când mai de demult din ceea-ce lucrau, numai douě din trei părţĭ erau ale domnului, ér o parte a ţěranului.

Şepreuşul are vre-o 4000 de locuitorĭ, dintre carĭ abia vre-o douě sute numai sunt strěinĭ, ceilalţĭ toţĭ Românĭ. Ţěranii din acéstă comună nu posed laolaltă decât póte 20 aşa numite sesii (o sesie = 16 lanţurĭ unguresci; un lanţ = douě jughěre). Proprietarii, sunt în cea mai mare parte de origine Armenĭ veniţĭ de prin Transilvania şi de prin Moldova, ceea-ce se vede şi din numele lor ca: Czaran ş. a. Intre proprietarii mai de sémă sunt şi vre-o doi Românĭ, dintre carĭ însě numai unul ţine cu poporul, ér celălalt a devenit un maghiaron periculos, scriindu-se Rozvány în loc de Rězvan.

Acesta s'a dat pe partea celor mai tarĭ, punêndu-se rěu cu poporul. Şi la alegerea de birěu (primar) despre care voiŭ sě vorbesc, acest Rozvány a luat în apěrare pe candidatul partidei proprietarilor strěinĭ Pêrv Florea Lica, care a fost până acuma jude suplent, séu cum a-şĭ mai dice locţiitor de birěu (primar).

Acest Pêrv Florea Lica de mult tot umblă sě ajungă birěu. In mai multe rêndurĭ şĭ-a încercat norocul, dér n'a putut'o duce decât până la jude (birěu) suplent, fiind-că ţěrănimea n'a simpatisat nicĭ-odată cu el.

De astă-dată Pêrv Florea Lica a făcut tóte opintirile posibile, iertate şi neiertate, ca s'ajungă la ţinta sa dorită. Nicĭ acuma n'a putut însě isbuti, decât numai prin abusurĭ sěvîrşite la alegerĭ, abusurĭ în contra legei şi acte făţişe de violenţă, de falsificare a voturilor, după cum am aflat.

Acéstă campanie nedréptă şi abusivă electorală în favórea candidatului neiubit de popor, a condus'o acel Rozvány. Dér cu tóte uneltirile şi călcările de lege, cu tóte că unii alegětorĭ din partida contrară n'au fost admişĭ la vot prin volnicie, pe când alţii de partida luĭ Pêrv au votat şi mai de multe orĭ, acesta numai cu majoritate de 3 voturĭ a putut fi „declarat ales.“

Contra-candidatul lui Pêrv a fost Matia Iosif, om iubit de popor, dintr'o familie vědută şi cu bun nume la ţěranĭ. Deja moşul sěu Matia Iosif şi tatăl lui tot birěi au fost, ómenĭ de trébă şi cu frica lui Dumnedeu. Pe moşul lui Matia şi adĭ îl pomenesce poporul ca om cinstit. Matia Petru frate cu Iosif. a fost înainte cu vre-o cincĭ anĭ în luptă cu Pêrv Fl. Lica la alegerea pentru postul de birěu. Atuncĭ a învins Matia.

Vedeţĭ de aicĭ, că este vechiă luptă între aceste douě familii a Matiescilor şi Pêrvescilor. Matia Iosif tîněrul, care a candidat de rêndul acesta la postul de birěu, e om cu stare. Toţĭ Matiescii sunt ómenĭ cu dare de mână, pe când Pêrv Florea Lica cel ales prin věrsare de sânge, n'are decât datorii. Mulţĭ s'au mirat, că Matia aspiră la postul de birěu, care e împreunat c'un salar numai de 100 fl. anual, de altă parte însě face pe om a-şĭ negligea economia şi, cum ĭse dice, a se da cu domnii. De aicĭ vine dicala pe la noi: „Décă vrei sě te bată Dumnedeu, fă-te birěu“.

Se vede dér că Matia mai mult îndemnat de ţěranĭ, carĭ au încredere în el, a candidat la postul de birěu. Despre Pêrv Floria Lica se vorbesce, că faţă cu cei mai tarĭ, cu proprietarii, este servil şi linguşitor, pe când faţă cu ţěranii e un mare despot şi nu scie decât sě le bage frică în óse. Ţěranii din Şepreuş sunt cunoscuţĭ ca ómenĭ bunĭ, blândĭ şi mâncaţĭ de tóte něcazurile.

M'am mirat dér când am cetit prin foile strěine şi chiar şi prin cele române, că poporul din Şepreuş s'ar fi rěsculat cu ocasiunea alegerei şi ar fi fost aţîţat la acésta de *socialiştĭ* şi de Dumnedeu mai scie cine. Nu-i adevěrat! Poporul n'a sěvîrşit nicĭ o nelegiuire, ci şĭ-a arătat numai nemulţumirea sa faţă cu nedreptăţile şi călcările de lege sěvîrşite la alegere. Că poporul a stăruit mult pentru-ca sě învingă candidatul sěu, era lucru firesc, dér acésta n'a putut îndreptăţi nicĭ pe fisolgăbirěul Csukay, cu atât mai puţin pe protegeatul sěu Pêrv séu pe alţii de a pricinuì măcelul sângeros, cerênd ca gendarmii sě se folosécă de baionetă şi sě pusce cu cartuşe umplute cu glónţe în popor. Cea mai mare vină o pórtă Csukay, căcĭ în loc sě ia în apěrare poporul, el vědênd nemulţumirea lui s'a îndepărtat şi l'a làsat cu gendarmii.

E lucru îngrozitor şi numai a te gândi, că nisce ţěranĭ nevinovaţĭ sě fie împuşcaţĭ şi ciocârtiţĭ în mod atât de barbar, fără ca sě fi provocat pe nimenĭ. Totuşĭ s'a întêmplat fapta crudelă. Au rěmas morţĭ pe loc ţěranii Petru Suciu, Ioan Turcuş, Todor Tonca şi Vasilie Suciu. Ér vre-o 10 ţěranĭ şi ţěrance au fost fórte greu şi alţĭ mulţĭ mai uşor răniţĭ.

S'a început cercetarea. Nu sciu ce va mai aduce la lumină.

Dér décă este dreptate în ceriŭ, trebue sě se dovedéscă, că ţěranii din Şepreuş n'au avut altă vină, decât că s'au plâns de fărădelegile sěvêrşite la alegerea de birěu. N'au fost ei aţîţaţĭ nicĭ de socialiştĭ, nicĭ de alţii, nicĭ indignarea, ce i-a cuprins, vědênd nedreptăţile, nu i-au împins la nicĭ o nelegiuire. Cei vinovaţĭ, carĭ au causat acésta věrsare de sânge, nefericind atâtea familii ţěrănescĭ şi aducând terore şi doliu în întréga comună, trebue traşĭ la rěspundere şi pedepsiţĭ.

Chestiunĭ agrare.

II. Remedii.

(Urmarea a 5-a.)

Prof. Sering de la Berlin dice într'un referat al sěu către colegiul regnicolar economic prusian din Febr. 1897 pag. 220: Incuragiate prin ajutóre din partea statului şi mai cu sémă din partea Reuniunilor centrale, însoţirile acestea au realisat o operă măréţă de educaţiune morală şi de afacerĭ. Ele au format o pleiadă însemnată de ómenĭ de afacerĭ, şi mii de persónă fără de nicĭ o pregătire comercială: preoţĭ, învěţătorĭ, forestierĭ, ba chiar şi pe ţěranĭ simpli i-au întrodus în afacerile unei administraţiunĭ economice, şi au sciut sě desvólte un adevěrat spirit de cooperaţiune şi sě-l cultive, care este îndreptat tot-déuna către promovarea binelui obştesc şi întru ajutorul celor nevoiaşĭ, şi o resolută ajutorare proprie.

„Pretutindenea pe unde s'au întrodus ele, a dat înapoi usura de banĭ şi de credit, şi sătenii au învěţat a se folosi într'un mod util de economie modernă a creditului şi de a se feri de periculul ei. Mii şi mii de ómenĭ, carĭ până la $^3/_4$ erau căduţĭ în ghiarele cămătarilor, au fost salvaţĭ, la alte mii de inşĭ prin acordarea uşóră de împrumuturĭ li-s'a făcut posibilă întroducerea de maşinĭ şi unelte perfecţionate şi cu ajutorul lor adoptarea unei sisteme economice mai avantagiósă, şi sute de mii au fost educaţĭ şi pregătiţĭ pentru cugetarea modernă în spirit scienţific, numai după adesiunea lor la societăţile cooperative“.

Un alt raport oficial dice: Buchenberger Agrarpolitik II 507—8. „Este lucru pe deplin stabilit, că în mii de comune rurale, unde până atuncĭ întrebuinţarea de îngrămăşeminte chimice şi nutreţurĭ întăritóre (concentrate) nu era încă cunoscută, s'a întrodus şi propagat de-odată cu înfiinţarea societăţilor de consum şi de atuncĭ încóce întrebuinţarea lor a luat nisce dimensiunĭ ce nu se puteau prevedé, prin care producţiunea agricolă a câştigat enorm prin ameliorarea calităţii şi uniformisarea recoltelor. Mai departe aceste societăţĭ au procurat proprietăţii micĭ şi mijlocii o mulţime de maşinĭ şi unelte perfecţionate, carĭ economisesc din timp şi spese de reparaţiune: plugurĭ, grăpĭ, tăvălugurĭ, morişcĭ de măcinat şi de uruit, de o construcţie perfecţionată; [grăpĭ de muschĭ (de livedĭ), maşinĭ de împrăştiat îngrăşămintele], apoi au întrodus usul comun între membrii societăţii a vênturătórelor şi trierelor [ ], separatórelor şi centrifugei pentru smêntănit laptele etc. prin care esploatatiunea agricolă particulară a fost influinţată fórte favorabil în privinţa technică şi economică.“

Tot aşa şi în privinţa achisiţiunei şi întroducerei de reproducětorĭ bunĭ de rasă de o valóre mai mare — prin tovărăşie — în locul vitelor de ţéră.

Pe calea acésta cultivatorii au ajuns un factor social şi politic în stat şi pot sě concureze în cele economice cu proprietatea mare cantitativ şi calitativ, şi sě găséscă preţurĭ bune şi desfacere pentru o mulţime de producte, carĭ înainte nu aveau căutare. Culturile şi productele lor se deosebesc adĭ de cele ale marilor proprietarĭ numai prin aceea, că ei le posed individual în cantitate mai mică, dér adunate la un punct le pot vinde şi desface cu egale beneficii ca şi propr oprietatea mare.

Cu deosebire s'au dovedit utile tovărăşiile aceste ţěrănescĭ pe terenul lăptěriilor, podgoriilor şi cultivatorilor de pomĭ, unde materia primă culésă se cedéză şi trimite de producětor la depositul central al societăţii si se tratéză acolo în comun şi mai bine de către un om de specialitate, şi în conformitate cu cerinţele sciinţei şi a pieţei, orĭ consumatorului. Dintre lăptăriile Germaniei erau lăptării cooperative în 1891 731, în 1896 deja 1400 şi în 1900 1917. Dér şi pentru producţiunea de cereale s'a obţinut folóse marĭ, prin procurarea în comun de seminţe bune, şi curăţirea mai îngrijită a productelor şi sortarea lor pe categorii şi vêndarea în mare, cu înlăturarea a o mulţime de spese şi intermediatorĭ. De multe orĭ societăţile au întrat în tratărĭ directe cu consumatorul, prin luarea de furniturĭ marĭ la stat, fabricĭ orĭ consumatorii mai marĭ de la oraşe şi têrgurĭ, carĭ une-orĭ le dau şi instrucţiile necesare despre condiţionarea mărfei aşa cum le convine şi vor sě o aibă ei.

(Va urma).

C. A. Rosetti.

(Din memoriile regelui Carol).

I.

In 23 Maiŭ st. n. (10 Maiŭ st. v.) a. c. se vor împlini 37 anĭ, de când actualul rege al României, atuncĭ Carol principe de Hohenzollern şĭ-a constituit cel dintâiŭ cabinet, sub preşedinţa lui Lascar *Catargiu*.

In acel cabinet erau representate tóte partidele din ţéră, după-cum se va vedé din următórea listă:

Lascar *Catargiu* (conservator) presidiul şi interne; Ioan *Brătianu* (liberal) finanţe; Petre *Mavrogheni* (conservator) esterne; *C. A. Rosetti* (stânga estremă) culte; Ioan *Cantacuzino* (centru), justiţie; generalul, principe Ioan *Ghica* (drépta moderată) rěsboiŭ; Dimitrie *Sturdza* (centru), lucrările publice.

Nu numai tóte nuanţele politice erau representate în acel ministeriu, dér s'a ţinut cont până şi de împrejurarea, ca sě fie păstrată proporţia între numěrul miniştrilor originarĭ din Moldova şi cei din Muntenia. Ast-fel vedem Moldova representată în primul cabinet prin Catargiu, Mavrogheni, Ghica şi Dimitrie Sturdza. Cei-lalţĭ sunt din Muntenia.

Din lista de mai sus vedem aşa-dér, că marele diarist C. A. *Rosetti*; căruia dilele acestea i-s'a ridicat un monument în Bucurescĭ, făcea parte din primul cabinet al lui Carol şi încă avênd portofoliul atât de important al cultelor şi instrucţiunei publice.

In des citatele memorii ale regelui Carol*) şi anume în t. I la pag. 56 se schiţéză caracterul şi calităţile fie-cărui ministru. Catargiu şi Ioan Brătianu amêndoi sunt zugrăviţĭ într'o paralelă de 12 rêndurĭ. Petre Mavrogheni are $2^1/_2$ rêndurĭ, Cantacuzino 4, Ghica 2, Dimitrie Sturdza 3, — lui C. A. Rosetti singur regele îi dedică 13 rêndurĭ, pe carĭ le las sě urmeze aicĭ în traducere:

„Ministrul de culte C. A. Rosetti este elementul de iniţiativă în partidul liberal, el este şeful radicalilor extremĭ; după-ce la 1848 îşĭ pusese în patrie viéţa în cumpěnă pentru realisarea idealurilor sale politice şi numai prin curagiul şi jertfa soţiei sale a scăpat de esecutare, nu a pregetat mai târdiu a-se arunca în Paris în pericole analóge. Om talentat, plin de însufleţirea cea mai înfocată pentru ideile sale, din pěcate însě se lasă prea uşor răpit de temperamentul sěu inflamabil; idealul sěu teoretic a fost şi a rěmas în tot-déuna *republica*; cu tóte acestea s'a biruit pe sine însu-şĭ, oferindu-şĭ serviciile monarchiei constituţionale, singurul sistem de guvernare, posibil şi salutar actualmente pentru poporul sěu. Ca jurnalist a făcut ceva deosebit prin diarul sěu „Romanul“.

Resfoind mai departe numitele memorii. găsim în diferite locurĭ amintindu-se numele lui Rosetti. Nu va fi decĭ lucru de prisos a reproduce aicĭ în traducere unele pasage referitóre la marele bărbat.

„*21 Maiŭ (2 Iunie) 1866*: „In consiliul de ministri isbucnesce un conflict asupra constituţiunei, care se află tocmai în desbaterea camerei. Cele douě curente din guvern, compus precum se scie din membrii dreptei şi ai stângei, se ciocnesc unul cu altul. C. A. *Rosetti* cere în loc de sistemul de douě camere din proiect— *o singură cameră*, pe când principele şi ministrii mai moderaţĭ susţin senatul“.

In diua de 22 Iunie (4 Iulie) 1866 principele primesce o scrisóre de la tatăl sěu din Düsseldorf în care între altele îi

*) „Aus dem Leben König Karls von Rumänien“ Aufzeichnungen eines Augenzeugen, Stuttgart Cotta 1894—1900, 4 tomurĭ.

Diminéţa în sfêrşit mě trezì din starea mea somnolentă scârţăitul unei ferestri, pe care o fi deschis'o dómna Gabin, şi începuiŭ éraşi sě observ totul, ce se petrecea în jurul meu. Din stradă se audiau strigările vêndătorilor: o voce limpede de copil, care oferea de vêndare hrană de pasěre, alta răguşită, care îşĭ lăuda zarzavaturile. Deşteptarea acésta a oraşului mě linişti încât-va, căcĭ mi-se părea imposibil, ca în mijlocul unei vieţĭ atât de pulsante sě mě pótă băga în pămênt. Şi îmĭ venì în minte ceva, care mě linişti cu desěvêrşire. Când eram funcţionar la spitalul din Guerande, avuserăm într'un rênd un pacient, care a durmit douě-decĭ şi patru de óre într'una şi somnul lui era atât de greu, încât medicii esitau a-se pronunţa asupra lui. Insě de-odată se ridicà omul, catalepsia fù deslegată şi părăsi imediat patul. Dér eu durmiam acum de douě-decĭ şi cincĭ de óre, totuşĭ décă mě voiŭ trezi la órele dece, mai este încă timp.

Cercam a-mĭ da socotélă despre persónele de faţă şi a ghicì ce făceau. Mica Dede trebue că se juca în coridor, căcĭ când se deschidea uşa, pětrundea rîset vesel de copil în casă. Simoneau nu mai era aci, căcĭ nimica nu trada presenţa lui. Era o linişte desěvêrşită, numai pantofii d-nei Gabin giorsăiau frecêndu-se de podele. In sfêrşit începù sě vorbéscă.

„Draga mea, rěu facĭ că nu o beai până ce e încă caldă. Asta ţi-ar da puterĭ nouě, nu vedĭ că eştĭ istovită?“

Bětrâna vorbia către Margareta şi înţelegeam că încăldia cafea la sobă.

„Nu că aşĭ vré sě vorbesc despre asta“, continuà ea, „dér îmĭ era óre-cum la stomac şi trebuia sě béu o ciască. La vrêsta mea nu mai face priveghiul. Nóptea este atât de tristă şi îţĭ vin gândurĭ macabre. Uite, numai o înghiţitură!“

Şi forţà pe Margareta sě bea o ciaşcă.

„Aud? E fierbinte? Aşa trebue sě fie, décă vrei sě te restaureze. Ai nevoie de forţe, diua asta îţĭ va fi grea. Aşa, copila mea, până în fund, asta îmĭ place, ai fost cuminte. Acum ascultă-mě, sě trecem în odaia mea.“

(Va urma)

scrie despre visita principelui Dimitrie *Ghica* şi părerea acestuia despre C. A. *Rosetti*:

„Principele Dimitrie Ghica a fost pe pe aicĭ în diua de 13 Iunie. Ni-a făcut o escelentă impresie, atât ca *Grand-Seigneur*, cât şi pentru amabilitatea lui personală. Un lucru însĕ: Pare a fi un conservator intransigent. Pe Brătianu şi Rosetti nu-i póte mistui (sind ihm ein Dorn im Fleische); cu tóte acestea el însuşĭ admite, că pentru stadiile primitive este necesar un ministeriu eclectic. (Kompromissministerium“).

La diua de 7/19 Iulie 1866 găsim notată în memorii o întîlnire remarcabilă a cunoscutului general *Türr* cu principele Carol, întîlnire pregătită de *C. A. Rosetti*:

„La preumblarea de séra a principelui, C. A. *Rosetti* potrivesce lucrurile astfel, ca acesta sĕ aibă o întîlnire într'o grădină privată cu generalul ungur *Türr*, recomandat lui de marchisul *Pepoli**) şi de principele *Bismarck*.

„Generalul Türr, cunoscutul patriot ungur, care altă-dată s'a luptat în Italia contra Austriei, are de gând sĕ prepare o revoluţie în Ungaria şi vré sĕ sondeze terenul în Bucurescĭ, spre a stabili o înţelegere cu poporul român vecin. Principele n'a putut refusa ministrului sĕu întîlnirea, care era sĕ rĕmână secretă, observă însĕ faţă cu generalul o atitudine cu atât mai reservată. Principele declară, că nu póte sĕ-i priméscă propunerile, de órece problema lui unică este, de a reorganisa prin bună administraţie o ţéră moralicesce si financiarmente cu desăvârşire decădută. Afară de acésta caracterului sĕu îĭ repugnéză o asemenea atitudine echivocă. Tatăl sĕu i-a recomandat de repeţite orĭ următórea supremă regulă pentu un domnitor: „Un regent înţelept şi credincios nu e permis sĕ facă nicĭ odată politică *personală*, ci numai politică *naţională*“.**)

La 1869 partidul liberal fiind în opoziţie făcea dile amare ministeriului D. Ghica. Rosetti era unul din cei mai înverşunaţĭ oposiţionalĭ. Aşa găsim în memorii la data 8/20 Ianuarie următórele:

„La iniţiativa lui C. A. Rosetti, cetăţenii capitalei dau un mare banchet în onórea lui I. Brătianu, la care acesta prin toasturĭ este sĕrbătorit în mod demonstrativ drept salvator al Românismului. O parte a presei caută a da acestei atitudinĭ un colorit *antidinastic*“.

20 Martie, 1 Aprilie 1869. „Oraşul Bucurescĭ trimite la principe o deputaţiune pusă la cale de oposiţie (C. A. *Rosetti*) spre a protesta în potriva abusurilor electorale făcute de guvern. Deputaţiunea presentă o petiţiune monstră, în care sĕ plânge că libertăţile sunt suprimate şi legile călcate în picióre. Primirea, ce a făcut-o principelui aceste deputaţiunĭ, va servi de învĕţătură pe viitor. „*Românul*“ face prin articole perfide o teribilă propagandă şi atacă ministeriul în mod nedemn“.

27 Ianuarie, 8 Februarie 1870. „C. A. *Rosetti* nu mai vine la principe, ci urméză a ataca violent şi fără cruţarea persónei Domnitorului tóte actele guvernului. El şi întreg partidul sĕu, cer disolvarea camerelor şi alegerĭ libere, în speranţa, că în camera viitóre liberalii vor întra în majoritate, de órece acest partid este singurul bine organisat şi care se pricepe la linguşirea patimilor mulţimei“.

A. P.

SCIRILE DILEI.

— 29 Aprilie v.

Tumulturĭ la politechnicul din Viena. Dilele acestea la politechnicul din Viena a fost mare gălăgie. Studenţii pangermanĭ, naţionalişti croaţĭ, naţionaliştĭ italienĭ şi jidovĭ în numĕr de vr'o miie, s'au năpustit cu bâte asupra studenţilor de la societăţile studenţescĭ catolice, carĭ erau în numĕr de vr'o sută. A fost o bătaie în tótă forma, căcĭ aceştĭ din urmă, deşi în minoritate, se apĕrau cu multă energie contra mulţimei de dece-orĭ mai mare. Vĕdĕndu-se încunjuraţĭ din tóte părţile şi opriţĭ a întra în politechnic la locul obicĭnuit unde îşĭ aveau aşa numitul „Bummel“, studenţii catolicĭ au intonat imnul împĕrătesc „*Gott erhalte*“. Adversarii au început atuncĭ sĕ-i huiduéscă şi sĕ-i scuipe şi la rêndul lor au intonat „Wacht am Rhein“. Poliţia privia cu indiferentism cum se batjocoresce imnul împĕrătesc, pe care de-altmintrea Austriacii credincioşĭ dinastiei sunt deprinşĭ a-l asculta în picióre şi cu capetele descoperite... „D. Z.“ îşĭ esprimă cea mai adêncă îngrijire asupra acestor simptome de disoluţie...

Un nou fond. Din incidentul ţinerei conferenţei învĕţătorilor gr. or. din cercul X Abrud, apoi a jubileului epitropului N. Baltă şi acela al învĕţătorului S. Coroiu, s'a pus basă la înfiinţarea unui fond cu meniţiune culturală. Prin contribuirĭ benevole din partea credincioşilor fondul, — care va purta numele I. P. S. Sale metropolitului Ioan Meţianu — s'a ridicat la suma de peste 1200 cor. Iniţiativa a luat'o parochul din Abrud-sat, d-l Iosif Gomboş.

Dar pentru biserică. Dómna Reveca Pop n. Ciuta din Bistriţă, a făcut în scopul clădirei bisericei nouă din Rebrişóra un ofert de 50 cor. pentru care i-se aduce căldurósă mulţămită şi recunoscinţă. *Rebrişóra*, 6 Maiŭ 1903. Dumitru *Acul*, curat. prim, Anton *Precup*, preot.

„Cuminţenie circumspectă săséscă“. Sub titlul acesta „Telegraful Român“ de la 11 Maiŭ n. scrie: „Până bine de curênd proverbialĭ erau numai Turdenii şi Făgărăşenii pentru conclusele ce le aduceau în representanţa orăşenéscă-sătéscă. Se vede că i-au invidiat domnii de la Sibiiu. Altcum nu ne putem esplica conclusul representanţei de Sâmbătă referitor la mutarea dealului din parcul „Şoldişiu“. Anume cassa de păstrare săséscă, Asociaţiunea pentru cultura poporului român şi comitatul cer sĕ zidéscă edificii monumentale către parc şi, ca sĕ pótă zidi, cer ca sĕ li sĕ dee voe sĕ mute délul pe spesele lor, ca edificiile proiectate sĕ aibă un front şi spre parc. Dér cuminţenia circumspectă se trezesce şi vré sĕ facă profit. — Din „Zunfturĭ“ nu mai pot face „Geschäft“, nicĭ din privilegii prăvuite, decĭ se dă învoirea sĕ ducă délul pe spesele lor acele corporaţiunĭ morale — dér *sĕ mai dea şi 20.000 corone*. Pe „Asociaţiune“ se vine cam *peste jumĕtate*. Sĕ plătéscă Valachii, décă le trebue *musee* şi edificii monumentale în mijlocul oraşului. In representanţă sunt şi câţĭ-va Românĭ şi ridică cuvênt de protest şi de indignare, întrébă pentru-ce anume ar fi taxa acea, căcĭ oraşul nu dă nicĭ nu pierde din loc, délul îl duc corporaţiunile, aceste refac parcul, trotuarul, calea şi pentru linia de aer încă nime n'a îndrăsnit sĕ céră banĭ. „*Die glücklichen Besitzer*“ *sollen zahlen*, era refrenul plin de invidie, că au pus Românii mâna pe 2 locurĭ fórte frumóse şi de mare preţ. Cu atarĭ argumentărĭ din vécul XV propunerea comitetului permanent a întrunit 32 voturĭ şi contrapropunerea membrului Nicolae Ivan, sprijinită cu argumente puternice de Dr. Oct. Russu şi I. A. de Preda, abia a întrunit 9 voturĭ. Onóre celor 3 saşĭ, carĭ au votat cu propunerea Românilor, unica raţională şi posibilă“.

Justiţie promptă. La tribunalul din Cracovia se judeca sĕptĕmâna trecută un proces monstru contra unei bande de cămătarĭ evrei. In cursul procesului unul dintre martorĭ, jupânul Rosenbaum, s'a încurcat în contradicţii, aşa că procurorul a ridicat imediat acusare în potriva lui. Tribunalul a pronunţat numai decât sentinţa condamnând pe Rosenbaum pentru mărturie falsă la trei lunĭ temniţă grea. Condamnatul fù luat din şedinţă şi dus la arest.

Balonul dirigiabil. Se scrie din Paris: Lebaudy a făcut cu balonul dirigiabil inventat de el o ascensiune, care a reuşit fórte bine. In plóie şi vînt balonul a percurs în $1^1/_2$ óre 37 chilometri şi a debarcat esact la locul de unde se făcuse ascensiunea. Resultatul acesta a întrecut tóte încercările de până acuma.

Duel între un fişpan şi un diarist. „Függ. M-g.“ în numérul sĕu de la 5 Maiŭ vorbind despre „ex-lex“ scriea, că actualul fişpan al comitatului Solnoc-Dobîca, d-l Zoltan *Desy* a fost cel dintâiŭ, care a felicitat pe Szell pentru ex-lex. In legătură cu acésta diarul koşutist face câte-va observaţiunĭ insultătóre pentru Désy, care pe vremea lui Banffy în calitate de vice-şpan în Mureş-Turda s'ar fi împotrivit „ex-lex“-ului, refusând a achita salarului funcţionarilor din dotaţia de stat. Numit pe urmă fişpan de către Szell tocmai în comitatul lui Banffy, acuma face stăpânului sĕu serviciu de lacheu. — Désy simţindu-se ofensat a cerut redactorului Loránt satisfacţie. Duelul cu pistóle a avut loc alaltă-erĭ fără rănire. Lorant după duel i-a cerut scuse lui Désy.

Un leu scăpat dintr'o menagerie. In Pojun a scăpat dilele acestea un leu dintr'o menagerie. Păzitorul observând acésta, s'a luat după el şi cu o împuşcătură bine nimerită l'a culcat la pămênt.

Concert în Sibiiu. In sala palatului administrativ din Sibiiu s'a dat Duminecă un concert de către societatea catolică a altarului, la care şĭ-au dat concursul şi două puterĭ artistice române. „S. D. T.“ relevéză în mod elogios pe escelenta altistă d-şóra Delia *Olariu*. („Der Tod und das Mädchen“, Arie din Paulus şi „Aufenthalt) şi pe talentata pianistă Olivia *Bardossy*, care a interpretat fórte bine Rapsodia 5 de Liszt.

S'a pierdut erĭ, cu ocasia maialului în Stejeriş, o jachetă, de colóre cafeniedeschisă. căptuşală rosa. Cel ce o va fi găsit, este rugat sĕ o aducă la redacţia fóiei nóstre.

In Stejeriş.

A fost o di de Lunĭ binecuvêntată de ceriŭ. Românii s'au adunat cu mic cu mare în cuibul de frundă verde dintre dealurile Stejerişului. Studenţii mai cu sémă se simţeau ia largul lor şi 'n veselia ce le umplea sufletele, îşĭ uitau pentru un moment plicticósa sintaxă.

Tótă societatea românéscă din Braşov s'a adunat aicĭ sĕ se înfrăţéscă cu frunza de stejar. Tinerii au venit fiind-că era petrecerea lor, după ei au venit fetişcanele sglobii ca nisce şopîrle, după ele au trebuit sĕ vie mamele lor, de dragul mamelor au venit bărbaţii, şĭ-apoi de dragul tuturor a venit poporul din tóte colţurile Braşovului.

Era un tablou dintre cele mai variate. Ochii îţĭ alergau în tóte părţile, lacomĭ sĕ cuprindă totul. Contrastau costumele, figurile, mişcările, jocurile, în sfêrşit nimic, nimic nu se asemĕna aicea pe dinafară. Trăia însĕ acelaşĭ suflet în toţĭ, acelaşĭ dor de voie bună şi toţĭ erau veselĭ sub frunzişul înverdit, care devenise par-că şi mai verde.

Se jócă „Căluşerul“. Lumea dă năvală. E punctul cel mai frumos, cel mai atrăgĕtor al dilei. Tinerii scăldaţĭ în privirile tuturora îşĭ fac apariţia în rondoul din mijloc. Costumul naţional e sĕrbătoresc, sufletele se înalţă la vederea lui şi frunzele se clatină de bucurie.

Domnişórele, sentimentalele copile, îi sorb cu ochii şi fie-care îşĭ vede în câte unul din ei un razim al visurilor nevinovate. Câtă dragoste nu trăesce în sufletele lor tinere, séu mai bine dis cât dor de dragoste.

Am vĕdut o păreche drăguţă; ea de vre-o patru-spre-dece anĭ, şi el mai mărişor ceva. Mereu îmĭ eşia în cale, par'c'ar fi sciut ce dragĭ 'mĭ sunt. Nu le păsa de nimenĭ, nu vedeau pe nimenĭ. Treceau prin mulţime cu sufletele pierdute unul într'altul. O, Dómne ce frumoşĭ mi-se păreau aceştĭ copii!

In mijlocul veseliei generale numai ei erau duşĭ pe gândurĭ. Pe aiurea colindau sufletele lor, într'o lume de sigur mai frumósă, decât a nóstră...!

In cort. Printre tinerĭ erau aşedate sburdalnicile fetiţe cu feţele vesele ca rĕsăritul zorilor dintr'o diminéţă senină de vară. Le-au învitat studenţii, şi ele au primit, de ce sĕ nu priméscă? Le sta aşa de bine lângă ei! Câte nu şĭ-au şoptit icea, câte inimĭ nu s'au deschis, câtă simţire nu s'au topit în vorbe. Déc'aşĭ fi fost un flutur, m'aşĭ fi furişat printre ei şi aşĭ fi ascultat, şi de singur a-şĭ fi cules mărgăritare.

Am vĕdut o scenă interesantă. In faţa unei domnişóre se opri un tînĕr, care nu numai că învĕţase din carte că pămêntul sĕ învêrtesce, dér îl simţia chiar în momentul de faţă. O tot înbia sĕ bea dintr'o sticlă cu vin.

— Mulţumesc, dér nu beau!

— Sĕ-mĭ mulţumescĭ pe urmă, d-şóră.

— Nu pot, nu, nu beau.

„Ah, déc'ai scii ce nefericit mĕ facĭ!

— De ce? Din contră îţĭ las vinul d-tale. Nefericire e asta?

— O, dér nu ţiu la el, d-şóră, nu, ia-l tot, décă vréi, ia şi sticla, ia-mĭ şi.... tot, tot ia-mĭ décă vréi.

— Dér nu vréu sĕ-ţĭ iau nimic, d-le, mĕ înţelegĭ, nu vreau — şi plécă.

Neconsolatul tînĕr s'a uitat după ea lung, a dat din umerĭ şi s'a consolat singur, golind sticla pe jumĕtate. S'a pierdut apoi prin mulţime.

Nu vréu sĕ judec casul acesta. La maial nu se mai judecă. nu mai e timp sĕ se judece. Dér de sigur tînĕrul nostru nu putea sĕ pricépă, cum póte cine-va refusa bunătate de vin.

Şĭ-o mulţime de scene de acestea singuratice s'au petrecut în mijlocul tumultului ce se ridica în slavă.

Mĕ simţiam în mijlocul veseliei, mĕ simţiam aşa de departe. Ce mult a-şĭ fi dat sĕ am şi eu o sticlă cu vin şi sĕ-i pot oferi cuiva nu păhărel cu tótă sinceritatea. Mĭ-aşĭ fi turnat în el întréga mea viéţă! Dér ce ar puté sĕ facă cine-va cu biata mea viéţă?!..-

Am vĕdut apoi doi ochĭ frumoşĭ, doi ochi neastîmpĕraţĭ, carĭ orĭ cât de grăbit ai fi, te-ar puté opri din drum. Când îi pierdeam, îi căutam, şi când îi întêlneam, n'aveam curagiul sĕ privesc într'ênşii. Am vĕdut'o când a plecat, m'am uitat pe urma ei şi am rĕmas ameţit, rĕzimat de-un arbore. Imĭ furase sufletul şi nu mai aveam puterea sĕ mĕ ţin în picióre.... şi musicile cântau împrejurul meu, vĕzduhul se legăna de bucurie, hora mare se întindea la drépta, frundişul par'că crescea şi florĭ mi-se părea că se lasă din ceriŭ.

Se înserase de-a binele. Am pornit'o spre casă, călăuziţĭ de luna, pe care de mult n'am mai vĕdut'o aşa de frumósă.

Z.

ULTIME SCIRI.

Sofia, 11 Maiŭ. Organul oficios al cabinetului bulgar „*Narodni Prava*“ cere întrarea Bulgariei în rĕsboiŭ „faţă de mormintele în carĭ zac eroii pentru libertate“. Articolul a produs o mare sensaţie.

Constantinopol 11 Maiŭ. Opt torpilóre turcescĭ au primit ordin de a observa, la cósta mărei Negre, mişcările Bulgarilor.

Agram, 11 Maiŭ. In Brod, Susa, Cirkveniţa şi alte localităţĭ croate, s'au întîmplat marĭ demonstraţiunĭ cu caracter anti-maghiar.

Belgrad, 12 Maiŭ. Oraşul Monastir e ca mort. Nicĭ un om nu îndrăsnesce sĕ iese pe stradă. Prăvaliile sunt închise.

POSTA REDACŢIUNEI.

Cizeriu — Versurile trimise nu le putem publica.

Abrud. — „Reflexiunilor“ menite pentru alt diar nu le putem da loc, fiind-că cetitorii noştri nu cunosc ce s'a publicat mai înainte în afacerea despre care scrieţĭ.

Betlean. — Nu mai putem da loc la polem ce pur personale.

---

*) Marchisul Pepoli, unchiul principelui Carol era pe atuncĭ ambasadorul Italiei la Viena. — Tr.

**) Cu asemenea ispite au mai umblat şi alţii prin Bucurescĭ. Aşa la 21 Iulie v. 1869 principele Carol a primit pe generalul ungur Eber, care avea de asemenea recomandaţiunĭ forte căldurόse. E de prisos sĕ mai spunem. că nicĭ Eber n'a fost mai norocos, decât Türr. — Trad.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 8 Maiŭ 1903

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme	
		dela	până la
Grâu Bănăţenesc . . .	80	8.10	8.20
Grâu dela Tisa	80	7.95	8 10
Grâu de Pesta . . .	80	8.10	8.15
Grâu de Alba regală . .	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	.—	.—
Grâu unguresc de nord .	80	.—	.—
Grâu românesc	80	.—	.—

Seminţe vechĭ orĭ noue	Soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme	
			dela	până la
Sĕcara . .		70—72	6.30	6.40
Orz. . .	nutreţ. .	60—62	6.15	6.25
Orz. .	de rachiu	62—64	5.90	6.10
Orz. . .	de bere .	64—66	5 70	5.80
Ovĕs . . .		———	.—	.—
Cucuruz . .	bănăţen .	75	.—	.—
Cucuruz .	alt soiu .	78	—.—	—.—
Cucuruz . .	„ „			
Hirişcă . .			5.75	6.—

Producte div.	Soiul	Cursul (Preţul per 100 de chilograme)	
		dela	până
Săm. de trifoiu	Luţernă ungur.	45.—	55.—
„	„ transilvană	—.—	—.—
„	„ bănăţenă	—.—	—.—
„	„ roşiă . .	54.—	60 —
Ulei de rapiţă	rafinat duplu .	— —	—.—
Ulei de in .		—.—	—.
Unsóre de porc	dela Pesta . .	77.—	77.50
„ „	dela ţeră . . .	—.—	—.—
Slănină . . .	svêntată . . .	65.—	65 50
Prune	din Bosnia . .	11 50	11.75
„		—.—	—.—
Lictar	Slavon şi Serbia	15 50	16 —
„	din Serbia în s.	11.50	11.75
Nucĭ	slavon nou . .	12 50	12.75
Gogoşĭ	sêrbesc . . .	—.—	—.—
„	din Ungaria . .	—.—	—.—
Miere	unguresci . . .	—.—	—.—
„	sêrbescĭ . .	.—	—.—
Céră	brut .	—.—	—.—
Spirt . . .	Drojdiuţe de s.	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Maiŭ n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	121 30
Renta de corone ung. 4%	99.55
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½% .	92 05
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	99.10
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonurĭ rurale ungare 3½%	2(3 50
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	157.25
Impr. ung. cu premii	100.70
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	100.50
Renta de argint austr.	121.20
Renta de hârtie austr.	101.10
Renta de aur austr.	93.40
Losurĭ din 1860.	154.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	16.30
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	727.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	669 50
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane . . .	117.05
London vista	239.75
Paris vista	95 22½
Rente de corone austr. 4% . . .	95.30
Note italiene	—.—

Cursul losurilor private

din 7 Maiŭ 1903.

	cump.	vinde
Basilica	19 —	20 —
Credit	438.—	442 —
Clary 40 fl. m.	170 —	174 —
Navig pe Dunăre.	—.—	—
Insbruck	84.25	88 25
Krakau	74.—	78.—
Laibach	70 —	75.—
Buda	174.—	180 —
Palffy	175 —	177.—
Crucea roşie austriacă . .	54.90	55 90
„ „ ung.	27.—	28 —
„ „ ital.	—.—	—.—
Rudolf	68 —	72.—
Salm	237.—	238.90
Salzburg.	75.—	79.—
St. Genois	270 —	320.—
Stanislau	—.—	—.—
Trientine 4½% 100 m. c. .	441 —	445 —
„ 4% 50	54 —	57 —
Waldstein	73.—	77 —
„ de 10 francĭ . . .	37.—	40 —
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Cursul pieţei Braşov.

Din 12 Maiŭ n. 1903.

Bancnot rom. Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.70	„	18.80
Napoleond'orĭ.	„	19.—	„	19.04
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	—.—	„	—.—
Mărcĭ germane	„	116.80	„	111.08
Lire turcescĭ	„	21.20	„	—.—
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	101.—

Bursa de Bucuresci

din 8 Maiŭ 1903.

Valorĭ	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	98.¾
„ „ Impr. 1892 . . .	5 „	Ian.-Iul.	99.½
„ „ din 1898 . . .	5 „	„ „	99.½
„ „ 1894 int. 6 mil. .	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iul.	87.¼
„ „ Impr. de 50 mil. .	4 „	„ „	87 ¼
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	87.½
„ „ Impr de 15 m. 1891	4 „	„ „	88.—
„ „ Im de 120 mil. 1894	4 „	„ „	87 ¾
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	87.¾
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	86.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	86.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov	—.—
„ „ „ din 1885	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5 „	Ian.-Iul.	101.¾
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	89.½
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	89.½
„ „ „ Iaşĭ . .	5 „	„ „	81.¾
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	83.—
	V. N.		83.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. iv. 86.—	500	intr. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2300
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	230.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	97.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	390.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	390.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 l.	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse. . .	12	„ „	—.

Scompturĭ:

Banca na . a Rom.	5%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	6 „	Petersburg . .	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	5%
Casa de depunerĭ	5½	Belgia	3—
Londra	3%	Elveţia . . .	3½
Viena.	3½		

Nr. 6698—1903.

Licitaţiune cu oferte.

Canalul suprateren pentru scurgerea apei din Strada Agrişelor din Blumena trebue făcut de nou din beton bătut în o lungime de 145.50 mtr. cu spese preliminate de oficiul edil orăşenesc cu 1824 cor. 57 fil.

Pentru darea în întreprindere a acestei lucrărĭ, la 25 Maiŭ 1903, la 10 óre a. m. se va ţine licitaţiune cu oferte la magistrat (Senat mag. *O. Alesius*), până la care termin, tot acolo, se pot lua în vedere şi condiţiunile de ofert şi de contract pe timpul órelor de oficiu, înainte de amédĭ dela 8—12 óre.

Ofertele provĕdute cu timbru de una corónă şi sigilate, sunt a se presenta la magistratul orăşenesc până la 25 Maiŭ 1903 la 10 óre a. m., în acestea trebue sĕ se cuprindă declaraţiunea, că oferentului îi sunt cunoscute condiţiunile de ofert şi de contract şi că sĕ supune acelora necondiţionat, precum şi preţul ce-l cere. scris în cifre şi în litere.

Mai departe ofertul trebue a se provedea cu 5% vadiu dela suma pretinsă, éră vadiul se constea séu din banĭ gata, séu depunerĭ la cassa de păstrare, la „Albina", „Banca naţională" societate pe acţiĭ, hârtii de stat, séu obligaţiunĭ de credit fonc.

Licitantele obligat cu facerea canalului, pentru depunerea cauţiunei de garanţă, are a-şĭ întregi vadiul până la 10% socotite dela suma ofertată, dér acésta numai după sosirea aprobări licitaţiunei cu oferte.

Brassó, 2 Maiŭ 1903.

1—1,(963) *Magistratul orăşenesc*